

ARTUR MALEWSKI

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

" LIVING DEAD W PERSPEKTYWIE POSTHUMANIZMU"

Żywe trupy, czy też inaczej *zombi* w ostatnich latach zajmują miejsce szczególne wśród elity monstrów pochodzących z horroru. Ta nieumarła istota spopularyzowana przez kino, literaturę, komiks, seriale, gry komputerowe oraz liczne gadżety czyni zeń jeden z najaktywniejszych współczesnych mitów.

Tematem pracy oraz stawianymi w niej pytaniami jest, czy przy pomocy żywego trupa konstruowana jest opozycja ludzkie/nie-ludzkie, natura/kultura? Czy może proponowana perspektywa posthumanistyczna znosi te dychotomie? Czy lęk przed symboliczną figurą żywego trupa, podsycany przez kulturę popularną jest w rzeczywistości lękiem przed samą naturą? Przed byciem pożartym przez innego, gdzie tym innym jest natura, w którą wpisane jest zarówno życie i śmierć jako łańcuch wzajemnego powiązania. W obliczu dzisiejszych odkryć biologii, rozwijającej się tym samym biotechnologii nasze wyobrażenie o otaczającym nas świecie ulega diametralnej zmianie, z którym powinniśmy się pogodzić.

Pracę rozpoczynam od przybliżenia różnych sposobów funkcjonowania żywego trupa, który od swojego narodzenia w literackiej i filmowej fikcji przeniósł się do dyscyplin wykraczających poza te gatunki jako określenie zjawisk kulturowych i społecznych. Ponieważ potwór pojawia się jako trzecia możliwość kryzysu dwóch stron, poprzez jego ciało dokonuję takich interpretacji. Kryzys ten dotyczy dwóch skrajnych idei XX wieku, humanizmu i antyhumanizmu, z których jako trzecia wyrasta perspektywa posthumanistyczna. Na przykładzie krytyki postkolonialnej przedstawiam wpływ na postrzeganie innych kultur przez Świat Zachodu, a także koszmaru XX wieku jaki miał miejsce w obozach zagłady, będących źródłem powstania mitu o żywym trupie. Życie pozbawione człowieczeństwa, zredukowane do biologicznej formy staje się celem polityki nowoczesnego państwa. Władza nad życiem staje się również administrowaniem śmiercią i różnymi formami umierania obywateli.

Posthumanistyczne rewizje służą tu zrozumieniu w jaki sposób traktowanie zwierząt umocniło centralną pozycję człowieka, z drugiej strony, jak ten sposób, przeniesiony został na relacje międzyludzkie. W jaki sposób wytwarzane są zwierzęcość i człowieczeństwo przedstawiam na przykładzie działania Agambenowskiej maszyny antropologicznej. Witalistyczny materializm Rosi Braidotti przesuwam marginesy pomiędzy życiem a śmiercią, gdzie jedno w drugie jest wpisane. Tego przykładem jest ciągłość trwającego życia od początku jego powstania na ziemi. W takim ujęciu życie jest nieśmiertelne, w którym różne formy życia, pozostają w zależnościach symbiotycznych zewnętrznych i wewnętrznych. Dzięki badaniom laboratoryjnym przeprowadzonych na zwierzętach,

dowiedzieliśmy się nie tylko o nich samych, ale pogłębiliśmy swoją wiedzę o podobieństwach istniejącymi między naszymi gatunkami. W większości przypadków posłużyły one w badaniach nad ludzkimi chorobami i do testów nad nowymi lekami. Donna Haraway postuluje, by uznać te zwierzęta jako współpracowników laboratorium i traktować je jako pracujące podmioty, tym samym zwracając im godność. Dalsza część dotyczy idei przekształcenia relacji natura/kultura. Chodzi tu o uspołecznianie natury Donny Haraway, oraz koniec natury Bruno Latoura, postulującego zainicjowanie i prowadzenie polityki natury. Propozycja Moniki Bakke, stworzenia estetyki nie-antropocentrycznej nie tylko kwestionuje ograniczenia antropocentryzmu, ale też stwarza możliwość ich przekroczenia. Do tych założeń odniosłem się w praktycznej części mojej pracy doktorskiej.

Instalacja jest przeniesieniem rysunku do formy przestrzennej, wykonanej z drewna oraz materiałów organicznych pochodzenia ludzkiego i zwierzęcego. Punktem wyjścia był motyw *vesica piscis*, krzywa pochodząca z świętej geometrii, znana wśród wielu religii jako łono wszechświata, a także z geometrii euklidesowej. Powstała przez przecięcie się dwóch kół o równych promieniach w taki sposób, że środek jednego z nich leży na obwodzie drugiego. Część wspólna, których brzegami są te okręgi jest kształtem *vesica piscis*. Głównym celem instalacji było stworzenie części wspólnej, opartej na międzygatunkowej wymianie, oraz symbiotycznej zależności. Dotyczyło to istot współzamieszkujących jedną przestrzeń, moje mieszkanie. Jednym z takich doświadczeń było podarowanie usuniętego chirurgicznie fragmentu pochodzącego z mojego ciała. Był to rodzaj łagodnej zmiany nowotworowej, na której jeden z gatunków padlinożerców, powszechna Mucha plujka, przedłużyła swój gatunek. Integralnymi elementami instalacji są, dokumentacja przeobrażenia zupełnego owadów, wydana w formie niewielkiej książeczki oraz odgłosy tych insektów.

ARTUR MALEWSKI

DOCTORAL DISSERTATION ABSTRACT

“LIVING DEAD IN THE POSTHUMANISM PERSPECTIVE”

Living dead or, in other words, zombie, occupy a special position among the elite of monsters out of horror. This undead being, popularized by the cinema, literature, comics, television series, computer games and numerous gadgets, makes it one of the most active contemporary myths.

The subject of the doctoral dissertation, as well as the questions put there, is whether the opposition humane/non-humane, nature/culture is constructed with the aid of the living dead. Or maybe the proposed post-humanism perspective abolishes these dichotomies? Is fear of the symbolic figure of the living dead, fueled by popular culture, in reality the fear of nature itself? Of being devoured by the other, where this other is nature, into which both life and death are inscribed as a chain of mutual interconnection. In the face of contemporary discoveries of biology, and therefore rapidly developing biotechnology, our idea of the world surrounding us is subject to fundamental change, with which we must reconcile ourselves.

My dissertation begins with presenting various ways of the living dead's functioning. The living dead which, since its birth in cinematic and literary fiction, moved to disciplines transcending these genres as a term for describing cultural and social phenomena. Due to the fact that the monster appears as the third option within the crisis of the two parties, I carry out such interpretations through its body. This crisis concerns two extreme ideas of the 20th century – humanism and anti-humanism out of which the third post-humanism perspective emerges. Based on the postcolonial critique, I present the influence on perceiving other cultures by the Western world, as well as the nightmare of the 20th century which took place in death camps being the source of the myth of the living dead. Life devoid of humanity, reduced to a mere biological form, becomes the goal of the policy of the modern country. Power over life becomes also administering death and various forms of citizens' dying process.

Here, the post-humanist revisions serve the understanding of how the treatment of animals strengthened the central position of the man, and on the other hand, how this way was transferred to interhuman relationships. The way in which animalism and humanity are produced is presented on the example of Agamben's Anthropological machine functioning. Rosi Braidotti's Vital Materialism shifts the thresholds between life and death, where one is imprinted into the other. The continuity of life on the Earth since the time of its creation is an example of that. Seen from this angle, life is immortal, where different life forms remain in symbiotic relationships, both external and internal. Thanks to laboratory tests carried out on animals, we have learned not only about them but we have also deepened our knowledge on similarities between our species. In most cases, they facilitated the studies

on human diseases as well as tests on new medications. Donna Haraway proposes that we recognize these animals as laboratory associates and treat them as working actors, thus returning their dignity. The next part concerns the idea of transforming the nature/culture relationship. It concerns Donna Haraway's socialization of nature and Bruno Latour's end of nature, proposing initiating and running the nature's policy. Monika Bakke's proposal of creating non-anthropocentric esthetics not only questions the limitations of anthropocentrism but also creates the possibility of transcending them. I have related to these assumptions in the practical part of my doctoral dissertation.

The installation is a transfer of a drawing into a spatial form made from wood and organic materials of human and animal origin. The starting point was the theme of vesica piscis, a curve coming from the sacred geometry, known among numerous religions, as the womb of the universe, as well as in the Euclidian geometry. It is a shape that is the intersection of two disks with the same radius, intersecting in such a way that the center of each disk lies on the perimeter of the other. The mutual part, of which these discs are perimeters makes the shape of vesica piscis. The main objective of the installation was creating mutual part, based on interspecies exchange, as well as symbiotic relationship. It concerned beings cohabitating one space, my apartment. One of such experiences was donating a fragment of my body which was surgically removed from it. It was a type of benign tumor, on which one of common scavenger species – a blow fly propagated its species. The documentation of the insects complete metamorphism published in the form of a booklet, as well as noises of these insects, are integral parts of this installation.